

Nr 1 • 2018
ISSN 1650-8971

Hjältar, skurkar och vanligt folk i berättelsen om det förlorade landet Sverige

Författare: Carina Tigervall

LUNDS
UNIVERSITET

Heroes, Villains and Common People – A Narrative Analysis of the Tale of the Lost Sweden

This article aims to contribute to the knowledge about the success which nationalist parties have experienced during the latest decades in western societies. By a qualitative text analysis, using a case study method, a Facebook-group anonymously named *Sverigesidan* (The Swedish page), has been studied in order to discover patterns which can explain how nationalism can attract groups who obviously are disadvantaged by the right-wing politics offered. The result show that the discussion on *Sverigesidan* mobilize a master narrative created in the twentieth century by nationalist strategists, which can be summarized in four theses: 1) Immigrants presence alters Sweden negatively; 2) the Swedes are displaced; 3) left wing politicians are responsible; 4) media produces only “fake news”. Using narrative theory for an in-depth analysis, I focused on the construction of the dichotomies Us and Them. A main finding was that the image of Us on *Sverigesidan* is split between an *established nationalist Us*, which legitimizes influence over Swedish territory, culture and political power and an *outsider populist Us*, which legitimizes the struggle against supremacy. Finally I argue that the hateful, shameless and aggressive expressions, present in a virtual space like *Sverigesidan*, can be explained by the excessive construction of Us and Them, which tend to take place in contexts where people experience distance to The Other.

Keywords: Nationalism, Internet, Narrative studies, Facebook-communities, Us and Them

Innehåll

Nationalistisk politik som samhällsförändrande rörelse -	4
Internet och sociala medier som samhällsförändrande fenomen -	5
Berättelser om Vi och De Andra i världen -	7
Berättelsen om det förlorade landet Sverige -	7
Vi och De Andra - berättandets byggstenar -	10
De Främmande Andra - invandrarna -	11
De Etablerade Andra - etablissemangen -	12
De Andras makt och Vårt motstånd -	14
De Etablerade Andra är PK -	15
Svenskarna, berättelsens etablerade outsiders -	16
Den motsägelsefulla Vi-gruppen kontra De olika Andra -	19
Skrämda underhundar bits -	20
Kan Vi Andra underhundar bita tillbaka? -	22
Sammanfattning av den narrativa analysen av Sverigesidan -	24
Referenser –	25
Bilaga: Syfte och genomförande -	27

Hjältar, skurkar och vanligt folk i berättelsen om det förlorade landet Sverige

Nationalistisk politik som samhällsförändrande rörelse

Ambitionen med denna studie är att bidra till förståelsen för den nationalistiska politikens framgångar i västvärlden. Donald Trumps seger i det amerikanska presidentvalet och Brexit-omröstningen, vars resultat i skrivande stund 2017 är på väg att förverkligas, är några exempel som visar hur en nationalistisk politik på kort tid har haft potential att förändra det politiska landskapet. Utifrån ett sociologiskt perspektiv är snabba samhällsförändringar något som är av generellt intresse att studera. Att det just är de nationalistiska rörelsernas framgångar och inte andra politiska riktningar som fångar mitt och flera andra forskares intresse, beror på att det är denna politiska influens som den senaste tiden ritat om den politiska kartan såväl i Sverige som på flera andra platser i västvärlden. Nationalism, som den definieras i denna studie, är en ideologisk riktning som utgår från ”ett positivt uppvärderande av den egna nationen som en föreställd gruppgemenskap med vissa karaktäristika knutna till sig över tid, vilken anpassas efter en specifik uppfattning om ett territoriellt, lingvistiskt och kulturellt avgränsat rum” (Hellström 2010:81).

I den samtida svenska kontexten har intresset för nationalistisk politik och ideologi främst kopplats till Sverigedemokraterna. En fråga som jag finner intressant och viktig att analysera i syfte att öka förståelsen för nationalismens framgångar, är hur väljargrupper som uppenbart missgynnas av den högerpolitik som det nationalistiska projektet erbjuder, exempelvis, kan förespråka stora skattesänkningar. Sverigedemokraterna benämns i debatten inte bara som ett nationalistiskt parti, utan också som ett populistiskt sådant. Populism innebär ett åberopande av folket som legitim grund för den förda politiken och ett strävande efter att vinna massornas stöd genom ett politiskt alternativ som mobiliserar mot eliten. Medan nationalism betraktas som en ideologi med ett specifikt innehåll, ska populism snarare förstås som en stil dvs. en samling kommunikativa stilgrepp som i princip kan tillämpas oavsett det ideologiska innehållet (Hellström 2010:83).

Sverigedemokraternas framgångar väcker frågor om hur vi kan förstå partiets roll i det politiska landskapet. I vardagliga samtal om väljarnas preferens för högerpolitik, hänvisas ofta till väljargruppens rädsla och okunnighet. Flera statistiska undersökningar visar att denna föreställning bör utmanas. Statsvetaren Anders Sannerstedt (2015) har undersökt några vanliga uppfattningar som visade sig sakna empiriskt stöd: Sverigedemokraternas sympatisörer är inte högerextrema i sina uppfattningar, de är inte marginaliserade människor som lever i utanförskap. Inte heller tycks Sverigedemokraternas väljare vara bittrare eller olyckligare än andra. Snarare framträder bilden av ”vanligt folk”. Det som utmärker SD-väljarna i relation till andra partiers väljare är sakpolitik som synen på invandring och flyktingpolitiken samt en starkt kritisk syn på svenska politiker och massmedier.

I sociologerna Peter Hedströms, Tim Müllers, Sarah Valdes och Karl Wennbergs (2014) studie undersöks hur olika partiers väljare resonerar när det gäller synen på relationer mellan olika folkgrupper. Sverigedemokraternas väljare skiljer sig där tydligt från de andra partiernas väljare. Några av resultaten visar att 50 procent av 2014 års SD-väljare ställer sig negativa till att ha en muslim som granne, att 45 procent ställer sig negativa till att få en muslimsk vårdgivare åt sin förälder och att 80 procent av SD-väljarna ställer sig negativa till att en muslim gifter in sig i familjen.

Müller et al. (2014) betonar förutom SD-väljarnas intoleranta och främlingsfientliga attityder, att SD-väljarna inte skiljer sig speciellt från övriga partiers väljare vad gäller missnöjet med det politiska etablissemanget.

Historikern Henrik Arnstad (2013) argumenterar i sin undersökning av Sverigedemokraternas ideologiska texter för att SD bör betraktas som ett fascistiskt parti eftersom partiet framhåller flera av de argument som de traditionella fascistiska rörelserna lyft fram, exempelvis att det är rätt och legitimt att exkludera andra människor från den nationella gemenskapen, liksom att nationen behöver en ”pånyttfödelse” för att den ska bli som den en gång var och bör bli igen. Arnstad (2013) varnar för att den nya formen av fascism, vilken han menar behöver en ny tidsanpassad definition, riskerar att bli en acceptabel ideologi även under 2000-talet. Begreppet fascism har en starkt negativ laddning som människor i allmänhet idag tar avstånd från, även sådana som sympatiserar med Sverigedemokraternas politik. Arnstad (2013) betonar att anhängare till fascistiska tankesätt inte ska betraktas som udda eller extremister, utan att detta är tankesätt som kan delas av så kallat ”vanligt folk”. Statsvetaren Anders Hellström (2010), som undersökt hur Sverigedemokraternas sympatisörer och motståndare resonerar, argumenterar också för att partiet, som profilerar sig som ett vanligt parti för ”vanliga svenssons”, inte bör betraktas som en avvikelse inom svensk politik, utan som ett politiskt alternativ för ”vanligt folk” som lockas av den radikala och populistiska politiken som Sverigedemokraterna erbjuder. Samhällsvetenskaplig forskning om Sverigedemokraternas väljare kan betraktat i detta perspektiv ses som forskning om hur människor i allmänhet tänker och agerar, inte som forskning om extremism och avvikelser¹.

Internet och sociala medier som samhällsförändrande fenomen

Ytterligare ett aktuellt fenomen som inneburit genomgripande samhällsförändring i samtiden, och som är av stort samhällsvetenskapligt intresse, är internets inträde i våra vardagsliv (Danback & Sorbring 2016). Genom sociala mediers utbredning har arenorna för att diskutera politik blivit allt fler och mer lättillgängliga än någonsin, vilket skulle kunna innebära en ökad demokratisering av och tillgänglighet till det politiska samtalet. I princip alla har möjlighet att komma till tals genom internet, därmed skulle sociala medier kunna betraktas som ett forum för det sociologen Jürgen Habermas (1996) benämner som en ökad kommunikativ rationalitet. Genom att människor via internet ges tillgång till en större mängd information än tidigare i historien, skulle det kunna innebära att de har bättre underlag för att fatta mer rationella beslut, exempelvis när de röstar i parlamentariska val. Som statsvetaren Robert Putnam (2001) betonar, lär sig människor att tala, leda och samarbeta, liksom andra medborgerliga kunskaper genom föreningslivet, där de fostras till demokratiska medborgare. Det aktiva deltagandet i föreningslivet antas minska risken för polarisering och extremistiska politiska rörelser, vilket Putnam (2001) menar kan uppstå i högre grad när människor överger föreningslivet till förmån för individuella och mer passiva aktiviteter som exempelvis tevetittande. I relation till Habermas och Putnams teorier om kommunikationens potential i det senmoderna samhället borde internets utbredning därmed kunna medverka till minskad polarisering mellan olika politiska grupperingar, i en tid när kommunikationen flyttat bort

¹ Ett flertal studier har också undersökt Sverigedemokraternas historia, företrädare och partiprogram. Den historiska bakgrunden beskrivs bland annat i antologin Sverigedemokraternas Svarta bok (Axelsson och Borg (red) 2014. Se även Tamas 2016, Lodenius & Wingborg 2010, Wingborg 2016, Larsson & Ekman 2001. Även andra nationalistiska strömningar har studerats, exempelvis den svenska nazismen, liksom andra högerextrema rörelser och organisationer i andra europeiska länder, vilket kan ge kunskap om de olika miljöer där nationalistiska föreställningar odlas (exempelvis Löow 2015, Clinell 2002).

från det aktiva deltagandet i föreningslivet, via den passiviserande tevesoffan, till en ny slags aktivitet på olika internetforum. Det går emellertid även att påstå att utvecklingen går åt motsatt håll: Att polariseringen mellan grupper ökar, snarare än minskar, inte minst i det politiska samtalet, där konstruktiv kommunikation mellan olika politiska grupperingar ofta framstår som en omöjlighet och där, liksom i alla möjliga diskussionsforum på nätet, det så kallade näthatet frodas.

I politiska forum och i massmediala debatter diskuteras ibland internets betydelse för den nationalistiska ideologins samtida framgångar (se exempelvis Aftonbladet 2015-03-24). Inspirerad av denna debatt, i relation till det allmänna sociologiska intresset för de två beskrivna samhällsförändrande fenomenen: Nationalismens framgångar respektive internets utbredning, valde jag mitt forskningsämne. Syftet med studien är att tillföra kunskap till det mångdisciplinära forskningsfält som undersöker nationalismens framgångar, med fokus på hur detta kommer till uttryck på gräsrotsnivå i den svenska samtida kontexten, där det politiska samtalet till stor del sker i olika internetforum. Detta har undersökts genom en kvalitativ textanalys av kommunikationen inom en facebook-grupp som i texten anonymiserat kommer att benämnas som *Sverigesidan*. Det är inte Sverigesidans specifika form och innehåll som är föremål för mitt intresse, utan sidan antas utgöra ett representativt exempel, en i mängden av flera nationalistiskt präglade hemsidor². Huruvida ett forum som Sverigesidan har, eller inte har, betydelse för nationalistisk ideologis framgångar är inte heller något som undersöks. Det som analyseras är istället hur detta slags forum medverkar till att skapa mening för de aktivt kommenterande medlemmarna.

Sverigesidan framstår som ett virtuellt vardagsrum där både tunga ämnen och vardagligt småprat avhandlas, ett textbaserat rum på internet, där människor med liknande politisk uppfattning möts och utbyter tankar och erfarenheter. De kommenterande deltagarna framstår till största delen som pro-SD, även om sidan inte officiellt har någon koppling till Sverigedemokraterna. Många av trådarna som diskuteras på sidan handlar om det politiska läget i Sverige, med fokus på Sverigedemokraternas position i det politiska landskapet. På det hela taget uttrycker de som kommenterar en positiv inställning till SD och en önskan att SD ska få regeringsmakten i kommande val. Inlägg och kommentarer på sidan har en kritisk karaktär, som ofta kretsar kring invandring och invandrare, samt politiker och andra individer och grupperingar som uppfattas som makthavare. Nostalgisk längtan till Sverige som det var förr, ett hyllande av den svenska flaggan, svenska traditioner och nationalsången präglar sidans bilder och textbudskap. Kommentarer på sidan karaktäriseras till stor del av passionerad ilska, rädsla, sarkastisk humor och ironi. Detta sätt att uttrycka sig är inget specifikt för denna sida utan snarare något allmänt förekommande på olika politiskt inriktade internetforum, liksom i allehanda andra sammanhang där människor kommunicerar om något på nätet. Det som utkristalliserades under en längre sammanhållen läsning och som jag tagit fasta på i min analys av Sverigesidan, var ett tydligt mönster i form av en bakomliggande berättelse, en berättelse som finns där som ett slags inramning till samtalen om samhället Sverige, politikens och människornas karaktär. Denna berättelses specifika föreställningar om världen påstår jag utgör grunden till den rädsla och vrede som medlemmarna på *Sverigesidan* uttrycker i sina inlägg och kommentarer.

² Urval, metodologiska överväganden samt beskrivning av konkret genomförande beskrivs i bilaga

Berättelser om Vi och De Andra i världen

Narrativ teori betonar både berättelsernas och berättandets betydelse för hur vi människor tänker och för hur kunskap kommer till. Begreppen *berättelse* och *narrativ* används i min analys som synonymer. Människor skapar mening och kommunicerar hur världen är beskaffad genom de berättelser som förekommer i samhället (Johansson 2005). Genom berättelser blir det ordning i kaos och helhet av det fragmentariska. Som litteraturvetaren Stefan Jonsson (1992:35) uttrycker det: ”På gott och ont konstruerar berättelserna den verklighet vi lever i. På detta område finns ingen frihet. Vi är obevekligen utlämnade åt berättelsernas tvingande kraft”. Centralt inom fältet narrativa studier är att språket tillskrivs en central betydelse för hur människor förstår verkligheten (Hall 1997:26, 27). Språket antas inte bara förmedla kunskap utan är det som primärt också skapar den kunskap vi har. Mening skapas genom språkets skillnadsskapande struktur samt förstås alltid relationellt och ofta i binära motsatser som exempelvis ont och gott, svart och vitt (Hall 1997).

Ett narrativ är strukturerat på ett visst sätt genom en tidssekvens under vilken en viss händelse utspelar sig (Thwaites et. al. 2002). Narrativet i exempelvis en roman eller en film, utgör då en avgränsad enhet med en början och ett slut och allt däremellan. I en narrativ analys av inlägg och kommentarer på ett internetforum, går det inte att på ett motsvarande sätt avgränsa en början och ett slut, då det ju är en pågående dynamisk diskussion som förs. Det som jag istället har gjort är att analysera *ett bakomliggande narrativ*, en gemensamt delad berättelse om hur verkligheten är beskaffad. Detta bakomliggande narrativ har en början och ett slut samt en konflikt som jag påstår att de kommenterande deltagarna på Sverigesidan på något sätt förhåller sig till. I de flesta fall som om det är en sann och rimlig bild av verkligheten. En specifik form av narrativ är det sociologen Anna Johansson (2005) benämner som ”kulturella berättelser”. En sådan berättelse ”ger oss modeller eller prototyper för hur vi skall förstå våra liv: ”Bestående utav hjältar och moraliska berättelser om ’vårt eget folk’ som det utvalda folket, som erövrare, eller som offer såväl som berättelser om vårt land/nation, ras, social klass, genus eller sexuell identitet” (Johansson 2005:24)”.

Berättelsen om det förlorade landet Sverige

I olika sammanhang där invandring, invandrare och det politiska styret diskuteras och kritiserar, går det att identifiera en tämligen enhetlig kulturell berättelse, vilken också kommer till uttryck på Sverigesidan. En essentiell sammanfattning av berättelsen framförs här av Lena som gör ett inlägg i april 2017:

Lena: Vi ska vara stolta över vårt land. Trots vårt eländiga klimat har våra förfäder överlevt, slitit och släpat och dragit ihop något som förr var vårt - välfärden. Hur många andra har gjort det, givet förutsättningarna? Och nu ska allt tas ifrån oss. Jag sörjer att Sverige tills nyligen var ett så fantastiskt, enat och välfungerande land. Men eliten fick för sig att starta en massinvandringspolitik för att känna sig viktiga och må bättre över sig själva. När projektet väl påbörjats vägrade de lyssna på de redan mest utsatta (och satte istället rasiststämpeln i pannan på dem) samtidigt som de själva flydde dessa invandrantäta områden. Nu börjar det handla om miljoner människor som drabbats. Snart har hela Sverige drabbats. Tänk om de hade lyssnat på de få som drabbades från första början? Vi bör aldrig förlåta de som förstörde vårt land!

I ett narrativ finns ofta, vilket illustrerades med Lenas berättelse här ovan, en bakgrundsteckning, en kartläggning av det aktuella läget och ofta också en framtidsvision, utopisk eller dystopisk. Enligt den kulturella *berättelsen om det förlorade landet Sverige*, vilket är det huvudnarrativ som jag urskiljer på Sverigesidan, är antagandet att det finns eller åtminstone har funnits ett stolt, starkt och

strävsamt folk, svenskarna, som under slit och umbäranden byggde ett land i norr, Sverige. Detta land var tryggt, enat, välfungerande och på många sätt fantastiskt. Ibland används begreppet ”folkhemmet” för att beskriva det samhälle som blev resultatet av detta folks strävsamhet och moral (jämför Hellström 2010). Det som sedan kommer in i berättelsen är det som i narrativa studier benämns som ”en störning” (Tigervall 2005). Störningen utgörs i detta fall av invandrare som har kommit in i landet, vilket har medfört att det som en gång var tryggt och harmoniskt numera kommit att bli otryggt, farligt, annorlunda och hotfullt. Vårt samtida Sverige påstås vara ett våldsutsatt och orättvist land, där svenska kvinnor våldtas av invandarmän och där svenskarna underordnas invandrarna samtidigt som dessa tilldelas en mängd privilegier och tar allt större plats inom det svenska territoriet. Sverige antas ha förlorats, alternativt vara på väg att förloras, för att invaderas, ockuperas och förvandlas till ett ”förlujet samhälle” vilket är ”styrt av vänstervridna politiker” (det vill säga alla politiker som inte tycker som Sverigedemokraterna) som inte ser vad som håller på att hända, alternativt medvetet styr landet mot en utrotning av de ursprungliga svenskarna.

Det som enligt berättelsen försvårar situationen för ”folket” är att deras negativa erfarenheter mörkas av de traditionella massmedierna som inte tillåter prat om invandringen och invandrarna som problem, utan konsekvent tabubelägger samtalsämnet. Massmedierna påstås samverka med ”vänsterpolitikerna” som styr landet mot ”kommunism” och ”islamisering”. Sverige går nu i fritt fall emot en katastrof, diktatur och en ”systemkollaps” som denna förebådande katastrof allmänt kallades under våren 2017. Om vi tar ett steg tillbaka och betraktar den världsbild som framträder i berättelsen om det förlorade landet Sverige, förefaller Lenas oro och uppgivenhet som helt naturlig och visar på berättelsens kraft dvs. hur berättelser får oss människor att tänka och reagera i relation till en så kallad *föreställd världsbild*. När det gäller den *kulturella berättelsens* syn på vad som ska ske i framtiden pendlar den mellan hopp och förtvivlan, vrede och sorg, utopi och dystopi. Ofta uttrycks det i *den dystopiskt skapade bilden* som att det redan är för sent. Sverige och dess folk antas då redan vara förlorade till ”vänstern” samt invandrarna och islam. Ett annat mer hoppfullt och offensivt sätt att se på framtiden, som förekommer på Sverigesidan, handlar om det evigt kämpande folket, ”vikingarna”, som kommer att ta tillbaka sitt land och ställa de ansvariga ”landsförärdarna” till svars.

Den huvudsakliga konfliktlinjen i berättelsen om det förlorade landet, handlar om hur muslimerna tar över och förändrar Sverige genom att ta ifrån svenskarna något som de vill ha kvar. Detta uttrycks i inlägg och kommentarer på Sverigesidan med uttalanden som ”det får man inte göra längre”. Något som då kan skrivas i en diskussionstråd på Sverigesidan, exempelvis, om en önskan att sjunga nationalsången i skolorna. Vanliga sätt att uttrycka *förlusten av Sverige* är ”man har ju tagit bort...” ”man har ju förbjudit...” ”det får man väl inte längre”. Dessa uttalanden kan då handla om traditioner som Luciafirandet, namn på bakverk, svenska flaggan, ord i Astrid Lindgren-sagor, figurer i Disney-filmer och andra fiktiva karaktärer. Påståendena om förbud åtföljs ofta av indignerade kommentarer som ”är någon förvånad?”, alternativt ”i helvete heller, det bestämmer inte de!”, med hänvisning till att invandrarna och politikerna inte har rätt att bestämma över ”folket”, ”de riktiga svenskarna”. Kommentarer handlar sammantaget om förlust, om upplevelsen av att vi svenskar har eller haft något fint, bra och värdefullt som nu tas ifrån oss.

Något som regelbundet genererar en mängd kommentarer är bilder av eller texter om bakverket, som idag officiellt benämns chokladboll. 16/11 2017 var en textlös bild av ett fat med chokladbollar det mest kommenterade inlägget på Sverigesidan. Kl. 14.15 hade inlägget genererat 627 kommentarer från olika deltagare i gruppen, varav de flesta var eniga om att bakverket heter ”negerboll” och inget annat. Rätten att få kalla bakverket vid dess äldre namn framställs som viktigt av nostalgiska och principiella skäl: ”jag har alltid sagt negerboll”, ”klart vi kallar den vad vi vill”. Ett av inläggen som handlar om förlust av det traditionella svenska, noterade jag 21/5 2017, när en person publicerat en bild av blommande häggbuskar med kommentaren ”Sverige när det är som vackrast”. Inlägget åtföljdes av en mängd kommentarer varav en av de första var ”man får passa på, för det vill de väl också ta ifrån oss”. Detta visar på hur reaktionerna kan betraktas som ett slags ryggmärgsreaktion, där den kulturella berättelsens hotbilder har större betydelse för uppfattningen om verkligheten än något annat. För det är orimligt att tro att ens de räddaste och argaste kommentatorerna på allvar tror att ”invandrarna och vänsterpolitikerna” kommer såga ner alla häggbuskar i landet.

Människorna som diskuterar på Sverigesidan framstår som enade i sina verklighetsbeskrivningar, så länge som de ämnen som avhandlas har en koppling till den övergripande berättelsen och dess huvudkaraktärer. Det råder exempelvis ingen tvekan om att ”invandrarna” och ”vänsterpolitikerna” betraktas som problematiska inslag i det svenska samhället. När något ämne faller utanför berättelsens logik och huvudkaraktärer blir däremot diskussionen mindre samstämmig, istället synliggörs då interna konflikter inom den diskuterande gruppen på Sverigesidan. En diskussion om exempelvis diskriminering av homosexuella visar på denna splittring i åsikter: Vissa av kommentatorerna uttrycker tydligt förakt och ogillande gentemot homosexuella, medan andra uttrycker förakt och ogillande gentemot muslimernas påstådda homofobi. Det går således inte att se någon samstämmig syn på homosexualitet. En tendens jag noterade är att kvinnorna på forumet har en mer positiv attityd till olika varianter av sexualitet än de kommenterande männen, vilka uppvisade en mer konservativ attityd³. Samma tendens fann jag i en diskussion om manligt våld: Flera av männen argumenterade för att det är viktigt att pojkar lär sig att slåss (för att kunna försvara landet och familjen) medan kvinnorna i diskussionstråden framhöll vikten av att pojkar lär sig argumentera med ord istället för med nävarna. När synen på manligt och kvinnligt kommer in i diskussionstrådarna är det uppenbart att berättelsens logik inte alltid kan medverka till att skapa enighet i gruppen.

Den kulturella berättelsen om det förlorade landet Sverige ska inte betraktas som helt och hållet skapad av deltagarna på Sverigesidan. Inte heller har berättelsen sitt ursprung på någon av de andra samtida nationalistiska hemsidorna, vilka också förhåller sig till denna berättelse. Det som de aktiva deltagarna på Sverigesidan och andra nationalistiska sidor levandegör, ibland kanske också omedvetet, är istället en berättelse som skapats av nationalistiska och nazistiska strateger långt tidigare i den europeiska politiska historien. Föreställningar om *invandringens baksidor* och om *Sveriges förfall* har lyfts fram i olika texter, inte minst i Sverigedemokraternas programförklaringar (Larsson & Ekman 2001). En annan äldre text som kan nämnas i sammanhanget är ”Vägen

³ Jag har i denna kvalitativa undersökning ingen ambition att generalisera kring könsskillnader, men tendensen finns där för andra forskare att undersöka, det vill säga könsskillnader inom nationalistiska rörelser.

framåt” från 1970, formulerad av nazisten Hans Carling. Det som framförs i denna text är att invandringen kostar för mycket, att invandrare står för den ökande brottsligheten, att invandrare orsakar bostadsbrist och vårdköer och att den ökande invandringen hotar den svenska kulturen (Larsson & Ekman 2001:71). Förutom problemen med invandringen och invandrarna beskrevs under 1970-talet även politikernas och massmediernas roll när det gäller förfallet av landet och sveket mot folket. En av Sverigedemokraternas grundare, Leif Zeilon, beskrev då Sverige som ett land där ”invandringskritiker” upplever förtryck och där ”oliktänkande ej har full yttrandefrihet” (Larsson & Ekman 2001:57). Zeilon påpekade också, i likhet med den samtida berättelsen, hur ”svenskarna hjärntvättades effektivt av den socialistiska maktapparaten” (Larsson & Ekman 2001:57). Den övergripande berättelsen om det förlorade landet, som den uttrycks i de äldre texterna och som i dagsläget levandegörs genom inlägg och kommentarer på Sverigesidan, kan sammanfattas i ett fåtal teser:

1. Invandrarna och islam förändrar Sverige negativt på olika sätt.
2. Folket, de riktiga svenskarna, trängs ut. De flesta svenskarna är dock hjärntvättade och ser inte detta hända, varför motståndet är för svagt. Alternativt, är motivet för denna passivitet, rädsla och undergivenhet mot makten, det som kallas ”politisk korrekthet”.
3. Vänstervridna politiker medverkar medvetet eller omedvetet till denna försämring.
4. Massmedierna ljuger om sanningen och är liksom politikerna vänstervridna, samt döljer försämringen genom en falsk verklighetsbeskrivning och genom att tabubelägga och tysta det invandringskritiska folket.

Teserna utgör genom sin inneboende logik tillsammans en *ointaglig fästning*, vilket naturligtvis är syftet med strategernas design av berättelsen som helhet. Eftersom massmedierna ljuger kan fakta som inte passar in i världsbilden, inte heller bita på de som fångats av berättelsen. Detta då den sammantagna uppfattningen om tillvarons beskaffenhet finns inskriven i berättelsen och det som inte passar in kan avfärdas som lögn.

[Vi och De Andra - berättandets byggstenar](#)

Litteraturforskaren Vladimir Propp, som studerat ryska folksagor, betonar att handlingen i sagorna alltid är strukturerad genom motsatspar, varav hjälpare kontra motståndare utgör ett vanligt sådant (Jonsson 1992:42). I sagorna finns också fiender, häxor och andra ondskefulla figurer som utgör hinder för huvudpersonen (Johansson 2005). Sago-världens invånare delas in i onda och goda, de som liknar mig tillskrivs godhet medan de onda sammanfaller med de främmande, vilka skiljer sig från mig och därmed utgör ett hot mot min existens. I den kulturella berättelsen om det förlorade landet Sverige, liksom i sagans värld, framträder på liknande sätt ett antal rollfigurer: Skurkar och hjältar, offer och förövare, onda och goda. Karaktärerna samlas under beteckningar, som folket, svenskarna, invandrarna, massmedierna och etablissemangen. De olika karaktärerna föreställs vara antingen tillhörande en (imaginär) Vi-gruppering alternativt att vara Våra fiender. Den binära formen är en del av själva berättarstrukturen och genom berättandet görs tydliga avgränsningar mellan ”Vi och De Andra” (Johansson 2005:43). Uppställningsformen är inte specifik för narrativ teori utan grundläggande för analys i olika vetenskapliga sammanhang, exempelvis inom socialantropologin, språkvetenskaperna och sociologin. Att det binära motsatsparet *Vi och De Andra* återfinns i en analys av en *invandringskritisk hemsida* är självklart *a priori*. Det som gör detta grundläggande analysredskap användbart i min undersökning är emellertid hur

Vi och De Andra på Sverigesidan inte formeras som entydiga dikotomier utan i en mer komplex och motsägelsefull modell, vilket kommer att utvecklas i slutet av analysen i denna text.

Formerandet av Vi och De Andra, kan också utifrån Jacques Lacans psykoanalytiska utgångspunkt betraktas som fundamentalt för människors behov av tillhörighet och att ingå i ett sammanhang, något som medför ett skapande av skillnad mellan den egna och de andras grupper (Hall 1997). Från detta perspektiv kan Sverigesidan, liksom andra internetforum, betraktas som virtuella rum där människor finner tillhörighet till en Vi-grupp, en samling människor som delar uppfattningar och ideal kring vissa frågor och som samlas i detta rum för att diskutera ämnen som de tycker är viktiga, och där de kan känna trygghet i att upplevda antagonister håller sig borta eller åtminstone blir ordentligt kvästa av ”ens många vänner” om *de mopsar upp sig*. Olika forum på internet uppfyller på så sätt det mänskliga sociala behovet av att ingå i en Vi-grupp och att i denna grupp få bekräftelse på sin identitet.

Skapandet av skillnader är å ena sidan nödvändigt för språkets sätt att fungera liksom för det mänskliga behovet av gruppgemenskap, men kan samtidigt upplevas som hotande och farligt och framkalla negativa känslor, som exempelvis splittring, fiendlighet och aggression gentemot Den Andre (Hall 1997:238). Ju mer sammanhållen och enhetlig Vi-gruppen upplevs som, desto farligare och mer främmande föreställs De Andra vara. Sociologen Zygmunt Bauman (1994) betonar vikten av att ha en gemensam fiende i syfte att veta vilka som innefattas i det som Vi-gruppen vill och anser sig tillhöra, kontra, att då samtidigt få vetskap om vilka som inte tillhör detta Vi. Bauman kopplar skapandet av en gemensam fiende i dagens samhälle, där populism och nationalism vinner mark, till det som kallas etablissemangen dvs. massmedier, kulturpersonligheter, politiker och akademiker (Bauman i DN 2016:12:20). Den aggressivitet, ilska och rädsla deltagarna på Sverigesidan uttrycker i inlägg och kommentarer, kan sett från detta perspektiv betraktas som en skapelse av deltagarna själva, genom hur deras form av Vi-skapande inte bara genererar sammanhållning utan också föreställningen om De fiendligt sinnade Andra.

De Främmande Andra – invandrarna

De Andra, berättelsens antagonister, består på Sverigesidan av ett flertal olika imaginärt enhetliga grupperingar, varav den huvudsakliga, i relation till den nationalistiska ideologin är den grupp som benämns som invandrarna eller muslimerna, vilka antas utgöra det primära utifrån kommande hotet mot Sverige. Denna grupp, som jag i analysen benämner som *berättelsens yttre fiende*, består av människor vilka inte anses ha legitim rätt till nationalstaten Sverige. Invandrarna påstås komma till Sverige för att ”leva lyxliv”, bekostade genom ”de hederliga svenskarnas surt förvärvade skattepengar”. Det som karakteriserar beskrivningen av invandrarna är negativa epitet, ofta aggressivt och direkt hatfyllt framställda, men ibland även humoristiskt, ironiskt och sarkastiskt, exempelvis genom beteckningen ”kulturberikare”. Ett sådant begrepp används i sammanhang när någon i sina kommentarer länkar till en nyhetsartikel om invandrare som har begått ett brott av något slag. Ett ironiskt sätt att tala om invandrare, som förekommer frekvent, är att erbjuda dem skinka, bacon eller andra fläskprodukter, med referens till att muslimer inte äter fläskkött. Det är dock inte främst humor och ironi som karakteriserar talet om invandrare på Sverigesidan, utan aggressiva uttalanden och epitet som ”jävla as”, ”jävla svin”, ”satans offerkoftor”, eller rasistiska och kulturrasistiska epitet som ”kroknäsor”, ”inavlade ökenråttor” etc. Kvinnliga invandrare till-

delas allmängiltiga nedsättande epitet för kvinnor som: ”bitch”, ”jävla kossa”, ”fitta”. De kultur-rassistiska epiteterna som tilldelas kvinnor har ofta anknytning till traditionen att bära slöja, exempelvis: ”påskkärringar”, ”kolsäckar”, etc.

Till de aggressiva epiteterna följer också uppmaningar om vad kommentatorn själv, eller någon annan, bör göra. Några slumpvis valda uttryck för detta är: ”Ut med packet!”, ”äk härifrån!”, ”flytta för fan!”, ”nackskott!”. Uppmaningar att misshandla, förnedra och avrätta invandrare resulterar sällan i att personen som yttrar detta stängs av från att kommentera, inte heller möts det av motreaktioner från andra, inte ens från administratörerna. Invandrarna framställs sammantaget som lata och parasiterande, som kvinnohatare, brottslingar, dumma, ointelligenta, samt som sluga och beräknande. Det är motsägelsefull bild som tecknas, eftersom samtidigt som invandrarna framställs som dumma, ointelligenta och knappt kan tänka, påstås de ha en utstuderad och slug plan om att förvandla hela världen till ett islamiskt kalifat. Invandrarna är således både dumma och smarta samtidigt. Och parallellt utifrån att invandrarnas traditionella kvinnohat är något som deltagarna fördömer, reproducerar de själva kvinnohat i sina inlägg och kommentarer. Dessa motsägelsefulla tillskrivningar kan till viss del förstås genom dess funktionalitet i logisk mening. Om invandrarna enbart vore dumma vore de knappast något hot, om invandrarna enbart vore smarta skulle de inte heller utgöra något hot utan vara en resurs för Sverige. Dock menar jag att dubbelheten visar på hur *skapandet av Vi och Andra* inte enbart kan förstås i relation till den traditionella binära formen, den behöver problematiseras och utvecklas, vilket också görs längre fram i texten.

De Etablerade Andra – etablissemanget

Berättelsen om det förlorade landet Sverige har även *inre fiender*, människor som inte innefattas i det imaginära Vi som skapas på Sverigesidan, men som genom börd och hudfärg har legitim rätt till nationalstaten Sverige. Dessa utgörs av individer och grupper som antas medverka till en politik som förstärker det yttre hotet mot Sverige genom att möjliggöra för invandrarna att leva under bättre förhållanden än svenskarna och att tillåta dem att förändra den svenska kulturen. ”Etablissemanget”, som denna imaginära gruppering sammantaget kallas, består av Akademiker, feminister, politiskt aktiva personer (bortsett från Sverigedemokrater) och kulturpersonligheter som Henrik Schyffert och Malena Ernman. Som Hellström sammanfattar, antas denna gruppering bestå av en ”självutnämnd välutbildad kulturell elit som gärna vurmar om kosmopolitiska ideal och diskuterar sådant som inte angår vanligt folk (till exempel genuspedagogik eller queerteori)” (Hellström 2010:89).

”Vänster”, med olika pre- och suffix, är ett nyckelbegrepp i diskussionen på Sverigesidan. ”Vänstervridna politiker” är en kategori som utgörs av alla politiska inriktningar utom SD och andra nationalistiska grupperingar. Epitetet ”vänster” används på Sverigesidan som ett nedsättande begrepp kopplat till en liberal syn på invandring, internationalism och feminism. Vänstern framställs, genom sin påstådda ”godhetsiver”, som skurkar genom att de påstås vilja ”ge bort Sverige till invandrarna, mot folkets vilja”. Min förförståelse för politikens höger och vänsterskala är att denna form utav argumentation inom politiken vanligtvis avser ekonomi och fördelningspolitik. Vad som är höger respektive vänster på denna politiska skala kan dock tolkas olika av olika personer och grupper, dessutom tolkas det olika vid olika tidpunkter i ett samhälle (Wingborg

2016:223, Rydgren 2005). På Sverigesidan är det uppenbart att de som skriver i första hand intresserar sig för den kulturella aspekten av höger/vänsterskalan, oavsett var SD står när det gäller den socioekonomiska politiken. Detta är i linje med det allmänna politiska läget där den ”socioekonomiska konfliktdimensionen” i politiken har fått mindre betydelse än den ”sociokulturella konfliktdimensionen”, vilket sociologen Jens Rydgren (2005) menar är något som kan mobilisera väljare till nationalistiska partier. ”Höger” betyder i sammanhanget kulturell konservatism och framställs som något entydigt bra på Sverigesidan, medan ”vänster” definieras som högerens motsats, *vilket i alla former och nyanser är något dåligt*.

I första hand är det politiker i den nuvarande regeringen som fördöms på Sverigesidan. Mindre frekvent kommenteras den tidigare borgerliga regeringens roll i det som på sidan kallas ”islamiseringen av Sverige”. Fredrik Reinfeldt påstås emellertid vara en av de värsta ”landsförrädarna” och ”kommunisterna”. Reinfeldt efter att i samband med valet 2012 ha vädjat till den svenska befolkningen om att ”öppna sina hjärtan” för invandrare/flyktingar. Regeringen är den gruppering som angrips hårdast i kategorin politiker, eftersom dess företrädare påstås missköta uppdraget genom att inte representera folket. Regeringen påstås ”mörka sanningen” när det gäller allt som har med invandring eller invandrare att göra, eftersom, ”de ger inte ger pengar till pensionärerna”, utan ”tar ut höga skatter enbart för att gynna invandrarnas lyxtillvaro i Sverige”. Statsministern Stefan (”Röfven”) Löfven framställs med bilder och inlägg som den mest hatade politikern, och som en ond och ansvarslös ”landsförrädare”. Andra politiker som nämns i dessa sammanhang är sådana som är aktuella i massmedia för tillfället, men också Mona Sahlin (”Mona muslim” som hon i detta sammanhang kallas) som varit utanför den offentliga rikspolitiken i många år, liksom Fi-ledaren Gudrun Schyman. Politikerna benämns med epitet som ”kommunister”, ”vänsteridioter”, ”landsförrädare”. Kvinnliga politiker tillskrivs misogyn epitet som ”batikhäxa”, ”muslimhora”, etc. Kvinnliga politikens påstått okritiska inställning till invandring förklaras ibland med att de vill ha sex av invandrarmän, eller som några av deltagarna uttrycker det med egna ord: ”Batikhäxorna vill ha arabkuk”, ”vänsterkärringarna vill knulla med skäggbarn”.

Förutom att politiker anklagas för att vara kunskapsfientliga, okunniga och orättvisa samt att vara naiva och ha hybris genom att omyndigförklara folket. Tillskrivs de också egenskaper som i andra sammanhang betraktas som positiva, men som här framställs som negativa, exempelvis egenskapen godhet och att vara emotionell. På Sverigesidan framställs människors önskan om att vara goda som egoistiska handlingar dvs. människor är goda för att själva må bättre och inte för att hjälpa någon annan. Politikerna bör som en konsekvens av att de missköter Sverige ”ställas inför rätta för landsförräderi”, alternativt utsättas för ”nackskott” eller någon annan avrättningsmetod. De kvinnliga politikerna, vill de som skriver, dessutom ge könsspecifik behandling genom att de ”ska brännas” eftersom de är ”häxor”, skickas till Malmkillnadsgatan eftersom de är ”horor”, alternativt, skickas till Beckomberga eftersom de är ”hysteriska”. Även i inlägg som direkt handlar om invandrarmännens påstått dåliga kvinnoyn, förekommer kvinnoförnedrande kommentarer och epitet riktade mot kvinnliga politiker, invandrarkvinnor och till och med mot kvinnor i den egna gruppen som gör inlägg som ogillas. Det motsägelsefulla med detta uppmärksammas sällan eller aldrig på sidan. För den utomstående läsaren är det dock uppenbart: Den dåliga kvinnoyn som invandrarna påstås inneha, frodas på Sverigesidan där en hatiskt präglad kvinnoyn är legio.

”De mörkande massmedierna” är ytterligare en inre fiende som liksom politikerna beskrivs som vänstervridna och korrumpade. Ett övergripande påstående är att lögn och censur av obekväma sanningar ingår i massmediernas sätt att fungera. Det som avses är de etablerade massmedierna, inte de så kallade alternativa medierna vars främsta fokus är att kritisera invandringspolitik och invandrare. Medan de ”alternativa medierna” påstås presentera sanningen på ett objektivt sätt påstås traditionella medier, eller ”PK-medier” som de ofta benämns, enbart ”sprida lögner” och ”socialistisk propaganda”, varför de bör bojkottas. Begreppet ”fake news” används på Sverigesidan som ett buzzword dvs. som en mycket allmängiltig förklaring i inlägg länkade till traditionella nyhetstidningars rapportering. Att massmedierna genomgående beskrivs som lögnare får konsekvensen att det blir omöjligt att få gehör för andra fakta än de som passar in i den kulturella berättelsen, vars inre logik föreskriver faktaresistens dvs. ett motstånd emot fakta på objektiva grunder, som inte passar in.

De Andras makt och Vårt motstånd

”Feministerna” är ytterligare en imaginär inre fiende som påstås vilja förstöra Sverige. Feministerna tillskrivs stor makt i samhället, och tilldelas samma negativa egenskaper och misogynna epitet som kvinnliga politiker. Ofta sammanfaller kategorierna *kvinnlig politiker* och *feminist*. Feminism beskrivs konsekvent som en vänsterposition. Feminism och nationalism framställs enligt denna logik som direkta motsatser. Feministerna framställs som en del av etablissemang, som monstruösa ”vänsterhäxor” och ”manshatare”. Skapandet av Vi och De Andra, vilket är grundläggande för språkets funktion och för behovet av gemenskap, kan också relateras till samhällliga maktstrukturer liksom till *föreställningar om* maktstrukturer (Hall 1997, Said 1993, Anderson 1993, Elias 1999). Alberto Melucci (1992) betonar dock, vilket är av relevans i sammanhanget, att gräsrotsrörelser, som medborgarrörelsen, fackföreningsrörelsen, feminismen och HBTQ-aktivismen, uppstår som motståndshandlingar i relation till uppfattningar om ojämlika maktförhållanden i samhället. Grupperingarna har uppstått för att mobilisera motstånd gentemot historiska och samtida maktstrukturer, exempelvis sexism, rasism och homofobi, vilka är uttryck för samhällsbevarande och ojämlikhetskapande maktstrukturer.

Utifrån Meluccis (1992) perspektiv betraktas nationalismen som en samhällsbevarande maktstruktur, vilken underordnar kvinnor, icke-heterosexuella och icke-vita människor. På Sverigesidan och i andra nationalistiska sammanhang framställs istället feminismen, HBTQ-rörelsen och antirasistiska grupperingar som delar av etablissemang, vilka tillsammans utgör en sammanslutning av samhällets makthavare. Företeelser som pappamånader, rätt till att ingå äktenskap för homosexuella par och genuspedagogik i skolorna, uppfattas på Sverigesidan inte som motstånd mot en förtryckande maktstruktur utan istället som uttryck för makt, och feministerna uppfattas i sammanhanget som en del av makten, inte som representanter för en motståndsrörelse. I berättelsen om det förlorade landet Sverige *är folket* de som underifrån gör motstånd mot makten, bestående av regering, media, feminister, antirasister och HBTQ-aktivister. Maktstrukturerna uppfattas därmed av deltagarna på Sverigesidan som en upp- och nervänd form utav spegling. Maktstrukturer i samhället är något föränderligt, och i min studie har jag ingen ambition att avgöra hur dessa maktstrukturer faktiskt ser ut, det vill säga svara på huruvida feministerna eller nationalisterna har mer makt i dagens samhälle. Min poäng är att *föreställningar om* maktrelationer är det

som ger medlemmarna på Sverigesidan legitimitet när de kritiserar feminismen, föreställningen att de *sparkar uppåt* mot en mäktig grupp och inte nedåt mot en underordnad grupp i samhället.

De Etablerade Andra är PK

”PK”, vilket är en förkortning för *politiskt korrekt*, är på Sverigesidan en frekvent använd beteckning för personer som antas tillhöra ”etablissemangen”, men det är även ett skällsord som kan riktas emot alla slags människor när dessa inte sympatiserar med Sverigedemokraterna⁴. PK implicerar en samling antaganden om dessa personers karaktärer. Den person som är PK antas inte följa sin egen vilja, utan rättar in sig i leden och talar och agerar som makten vill. Genom utbildningssystemet, över vilket akademikerna, feministerna, mångkulturivrarna och vänstern antas härska, och genom att ta del av traditionella massmedier som ju också är vänstervridna, hjärntvättas människor och lär sig att de ska vara goda på det sätt som makten har bestämt. Deltagarna på Sverigesidan beskriver med PK-begreppet, implicit men ofta också explicit, De Andra som räddhågsna, fega och osjälvständiga.

Det frekventa användandet av det nedlåtande PK-begreppet tolkar jag som en motreaktion, en slags direkt hämnd dvs. en stereotyp uppfattning som uttrycks i traditionella massmedier och inom akademiska kretsar är att SD-sympatisören är en lågutbildad, okunnig och rädd person (se exempelvis Sannerstedt 2015, Hellström 2010). Det deltagarna på Sverigesidan åstadkommer genom användningen av PK -begreppet är att de tillskriver antagonisterna (etablissemangen, vänstern, feministerna etc.) just de egenskaper som deras egna antagonister tillskriver SD-sympatisören dvs. rädsla och ett osjälvständigt tänkande, en slags direkt hämnd av sandlådemodell (typ, om du säger att jag är dum, svarar jag att DU är dum). Sociologen Norbert Elias (1999:33) framhåller i sin klassiska analys av ”Etablerade och Outsiders” att detta är ett vanligt mönster då den underordnade gruppen tenderar att hämnas, att ”motstigmatisera” de etablerade. Detta sker enligt Elias (1999) främst när maktrelationerna i samhället ändras. Utifrån Elias (1993) teori uppfattar jag användningen av PK-begreppet som ett uttryck för *utmanade maktrelationer* i ett samhälle, där en tidigare marginell grupp vädrar morgonluft, vilket i detta sammanhang sker när det nationalistiska politiska alternativet SD börjar framstå som en möjlighet.

”Okunnighet” är en annan egenskap som båda grupperna, SD-sympatisörerna och akademikerna, tillskriver varandra, men på olika sätt. Deltagarna på Sverigesidan tillskriver livserfarenhet, central betydelse för tillägnandet av kunskaper, samtidigt som akademisk utbildning antas vara ett slags hjärntvättande aktivitet som gör att människor förlorar sin förmåga att se klart och stå för sin egen åsikt. Norm i berättelsen om det förlorade landet Sverige är att vara *en vanlig svensk* och att som det heter på facebook-lingo, *att ha gått livets hårda skola*. Bildningsförakt är en del av den populistiska utgångspunkten som betonar antagonismen mellan folket och etablissemangen (Hellström 2010). Folket antas vara de som besitter klarseende och sunt förnuft, medan eliten påstås vara korrumpad och dess trogna undersåtar försvagade och förblindade av den hjärntvätt som högre utbildning innebär.

⁴ Begreppet politiskt korrekt är inte en uppfinning av den nationalistiska rörelsen, utan har även en annan historia och innebörd. Det är dock endast hur begreppet används i det nationalistiska sammanhanget i dagens Sverige som jag diskuterar i denna text.

Svenskarna, berättelsens etablerade outsiders

Vi, De Andras motsats i berättelsen om det förlorade landet Sverige, beskrivs med epitet som ”folket”, ”de riktiga svenskarna” och ”vanligt folk”. Det råder en outtalad samstämmighet om vilka som ingår i och de som inte platsar i kategorin. Att det är frågan om ”ariska” människor med rötter i norden nämns då och då, men det behöver sällan poängteras explicit dvs. tydligt och klart. Främst kommer det nordiska ursprungets och utseendets grunder (dess primat) till uttryck när *svenskarnas antagonister* kommenteras med rasistiska epitet som exempelvis ”negrer”, ”blattar”, ”svartskallar” etc. samtidigt som norrmän, danskar och finländare betraktas som svenskarnas likar och bröder. Svenskarna är människor som påstås ha legitim rätt till det svenska territoriet, språket och kulturen, och som vill ha landet som det var under den imaginära storhetstiden, 1950 och 60-talen. *Vi-kategorin* framställs som vanliga svenskar med små inkomster, fattiga, sjukskrivna svenskar och sjukpensionärer, men också som ett *Vi* som har ”byggt landet” och ”jobbat hela livet för att som mjölkkor dra in skattepengar”. Polisen, militären och näringslivets företrädare innefattas också i den samlade bilden av *Vi-kategorin* på Sverigesidan, där det traditionella klassperspektivet, som utgår från den socioekonomiska dimensionen, är frånvarande. Det är uteslutande den socio-kulturella konfliktdimensionen som problematiseras på Sverigesidan.

Svenskarna beskrivs som offer för invandrarna och etablissemangen, vilka i berättelsen är karaktärer som agerar i maskopi med varandra. Svenskarna påstås alltid befinna sig längst ner på listan när skattepengar eller andra förmåner fördelas, och att de behandlas som ”indianer i ett reservat” som en gruppmedlem på Sverigesidan uttryckte det. Eller som, ”Svennejävlarna blir orättvist behandlade medan flyktingarna får allt de vill ha” som en annan gruppmedlem skrev. Svenskarna påstås bli utnyttjade, överkörda, lurade och utsatta för förbud och förluster. De blir kallade rasister och fascister av både invandrarna och etablissemangen, vilket framställs som ett orättvist övergrepp. Att svenskarna håller på att ”utrotas” eller ”förintas” är en uppfattning som återkommer i inläggen. Den mörka bilden kompletteras dock med en mer positivt laddad självbild: Trots att svensken hunsas och blir förd bakom ljuset är han en modig, skötsam och stolt person. Svensken är stolt över sitt land, sina traditioner och inte minst över den svenska flaggan och nationalsången. Vidare påstås svensken vara vaken, sanningssökande, realistisk och jämställd. Svensken står emot övermakten genom att se igenom lögnen och genom att stå upp för sitt land, vilket i första hand enligt Sverigesidan, sker genom att rösta på Sverigedemokraterna.

Men alla svenskar beskrivs inte som vakna och sanningssökande: En kategori som pendlar mellan att tillhöra *Vi-kategorin* svenskarna respektive *De etablerade Andra* (etablissemangen) är en kategori som jag baserat på Sverigesidans retorik kallar *det sovande folket*. Det sovande folket tillhör förvisso kategorin ”etniskt svenska” medborgare, men anses ändå inte riktigt tillhöra *Vi-gruppen*, eftersom de röstar fel. I gruppen ingår folk som inte har sett eller förstått ”sanningen” och vad som är viktigt, alternativt, handlar det om personer som drivs av en vilja att vara PK och goda, vilket medför att de inte vill eller vågar kritisera vänsterpolitikerna, feministerna, invandringspolitiken och invandrarna. Några på Sverigesidan förekommande epitet och karaktärsdrag som betecknar det sovande folket är ”hjärntvättade”, ”faktaresistenta”, ”lobotomerade”, ”godhetsapostlar”, ”sinnesslöa”. Ibland kallas kategorin ”87-procentarna” med hänvisning till riksdagsvalresultatet 2014 där 87% av de svenska röstberättigade medborgarna *inte* röstade på SD. Det sovande

folket innefattar även vissa aktiva deltagare på Sverigesidan, personer som vill nyansera och ifrågasätta den världsbild som sidan målar upp. Dessa bemöts med motreaktioner, ofta i en hånfull ton som exempelvis, ”när du slutat med blöjor kommer du också att förstå sanningen lilla gumman”. De personer som vill nyansera debatten innesluts således inte ovillkorligt i Vi-kategorin utan kan till och med, i likhet med etablissemanget, kommenteras som ”PK” och ”landsförrädare” och ibland blockeras från att kommentera på Sverigesidan.

Ett exempel på det föregående: Bosse är en gruppmedlem som då och då gör nyanserande inlägg. Bosse bekänner sig som Sverigedemokrat, vilket brukar vara ett säkert sätt att bli positivt bemött i kommentarsfältet. Ibland gör Bosse inlägg om att SD förlorat sympatisörer i någon eller flera väljarundersökningar. Inläggen är neutralt skrivna och ibland händer det att Bosse skriver, ”nu måste vi samla kraft, för nu tappar SD”. För mig som utomstående betraktare framstår detta som ett vettigt inlägg i sammanhanget, där Bosse visar omsorg om det parti som han och de andra deltagarna sympatiserar med. Bland de som kommenterar väcker dock hans inlägg negativa reaktioner: Bosse påstås vara ”en bluff”, ”ett troll”, ”en förrädare”, ”en sosse”, etc. De statistiska undersökningar som Bosse refererar till bortförklaras som ”fake news”, samtidigt som SD påstås ha många fler sympatisörer, ibland med konkreta siffror som exempelvis ”SD har 44% idag, det är säkerställt”.

Jag tolkar motreaktionerna mot Bosses och andra medlemmars nyanserande inlägg som att verklighetsbilden utmanas mer än dess inre och motsägelsefulla skapelse tillåter. När de som kommenterar på sidan påstår att Sverigedemokraterna bör eller måste vinna valet, gör de detta i relation till att SD är de enda som kan tillgodose ”folkets vilja”. Begreppet ”folket” antyder att det handlar om en grupp som utgör en majoritet av befolkningen och som därmed bör ha makten i ett demokratiskt samhälle. Det Bosse åstadkommer när han refererar till väljarundersökningar med oönskat låga siffror, är att han (kanske omedvetet) sätter fingret på något viktigt, men för de andra deltagarna olustigt dvs. att Sverigesidans imaginära Vi-grupp inte utgör någon majoritet, utan en rätt liten minoritet, om man räknar bort alla svenska medborgare som inte förespråkar ett nationalistiskt politiskt alternativ.

Inom Vi-kategorin svenskarna finns inte bara offer utan också några hjältar, exempelvis de föregående generationerna som ”byggt upp landet”. Det politiska partiet Sverigedemokraterna framställs som berättelsens huvudsakliga hjältar: SD påstås ”genomskåda den förljugna politiken” och ”visar folket sanningen”. Partiledaren Jimmie Åkesson beskrivs i *berättelsen om det förlorade landet* som ett slags messias, och som den hämnare som ska rädda Sverige från det nuvarande förfallet, för att efter valet 2018 som ny statsminister återföra Sverige till sin forna glans. Medan andra politiker och partier kritiserar för att vara ”vänstervridna” och ”korrumperade kommunister”, som ska ställas till svars för ”landsförräderi”, framstår SD på Sverigesidan som det enda inom politiken som kan rädda Sverige. Sverigedemokraternas position i politiken är ett av de centrala ämnen som diskuteras på Sverigesidan, och när SD kritiserar i någon diskussionstråd handlar det främst om att mer radikala medlemmar (ofta personer med hakkors och vikingasymboler på sina privata facebook-profiler), anser att Sverigedemokraternas nationalism är för ”mesig”. Sådana inlägg möts till skillnad från Bosses inlägg sällan av motreaktioner från de andra deltagarna på sidan.

Den kulturella berättelsen som levandegörs på Sverigesidan har ingredienser som är karaktäristiska inom den traditionella fascistiska ideologin (Arnstad 2013). Det är en berättelse om en nation i förfall, en nation som bara kan räddas genom ett nytt starkt ledarskap, i detta fall personifierat av Jimmie Åkesson, ledaren som antas vara den ende som kan åstadkomma nationens pånyttfödelse. De människor som inte är lojala gentemot den nationalistiska ideologin, invandrarna liksom de etablerade "landsförrädarna", bör uteslutas från nationen. Den fascistiska undertonen framstår för mig som motsägelsefull i relation till det starka avståndstagande deltagarna också visar gentemot att förknippas med begrepp som "rasism", "nazism" och "fascism", vilka på Sverigesidan används som synonyma med andra skällsord som "kommunism" och "feminism". Hur kan detta förstås, är deltagarna på Sverigesidan fascister eller motståndare till fascism, för det går väl inte att vara både och samtidigt? Det finns inom forskning och massmediedebatt olika föreställningar om Sverigedemokraternas väljare: De betecknas ibland som högerextrema, som nazister, som fascister eller något annat, som avviker distinkt från "vanligt folk" (Hellström 2010, Sanerstedt 2015). Enligt Arnstad (2013) är, som jag poängterade i inledningen, det emellertid inte något motsägande mellan att vara fascist och att tillhöra gruppen "vanligt folk".

Även Hellström argumenterar, som tidigare nämnts, för att SD inte ska betraktas som en anomali i svensk politik, utan tvärtom, som ett vanligt parti för "vanliga svenssons", ett populistiskt "underdogparti" som radikaliserar etablerade uppfattningar i opinionen om hur exempelvis svenskhet och den svenska välfärdsstaten bör försvaras. SD anpassar sin politiska retorik efter de traditionella partierna och etablerade stämningar i "folkmedvetandet", något som Hellström menar möjliggör förankrandet av den populistiska och nationalistiska politiken i den folkliga opinionen. Med referens till Michael Billigs begrepp "banal nationalism" framhåller Hellström (2010) vidare att SD också radikaliserar föreställningen om den nationella gemenskapen, vilket inte heller behöver utgöra någon avvikelse, då nationalism ofta är något som upplevs som naturligt och som praktiseras av befolkningen på vardaglig nivå genom midsommar-, jul- och Luciafirande och att människor hejar på Sverige i olika idrottsevenemang etc.

När Sverigedemokraterna i sin politiska retorik radikaliserar etablerade uttryck för den nationella gemenskapen, i en tid där människor upplever social oro och turbulens i samhället, görs det i relation till (den radikaliserade) motsättningen mellan folket och etablissemanget. Folket påstås värna om svenskhetens ursprungliga tillstånd, dess primat, i motsats till den kosmopolitism som etablissemanget påstås förespråka (Hellström 2010). Medlemmarna på Sverigesidan framstår i det perspektivet också som en salig blandning av vanligt folk, som i radikaliserad form speglar etablerade (om än ofta motstridiga) politiska uppfattningar. Med andra ord, de framstår som vanliga medborgare som hävdar rätten till sitt land, som vanliga "banala nationalister" som vill ha sina traditioner oförändrade, som vanliga arbetare och socialdemokrater som finner det legitimt att utmana övermakten, som vanliga nyliberaler som ser klassperspektivet som förlegat, som vanliga svenskar som avskyr att bli kallade "rasister", som vanliga män och kvinnor som är nöjda med de rådande könsrollerna, som vanligt folk som vill se en radikalisering av politiken dvs. helt enkelt som tillhörande populismens primära målgrupp.

Den motsägelsefulla Vi-gruppen kontra De olika Andra

Ambitionen med den narrativa analysen av Sverigesidan har varit att öka förståelsen för vad som samlar denna heterogena grupp människor, som med en så passionerad vrede kommunicerar på Sverigesidan, och belysa hur dessa så förbehållslöst kan omfamna en politisk ideologi som exkluderar och diskriminerar människor. Varför blir deltagarna inte avskräckta av den hatiska tonen och alla de uppenbara motsägelserna som framträder på Sverigesidan? I den kulturella berättelse som deltagarna levandegör är invandrare både dumma och sluga, invandrarnas kvinnosyn är gammalmodig samtidigt som traditionella könsroller hyllas och kvinnoförakt frodas. Högerpolitik framställs utifrån detta som något som är bra trots att många av deltagarna missgynnas av den. Deltagarna på sidan hatar att bli kallade fascister samtidigt som de reproducerar inslag som tydligt finns i en fascistisk ideologi. I detta sammanhang beskrivs Vi-gruppen som tillhörande *både* en etablerad majoritet *och* en underordnad minoritet. Den sistnämnda motsägelsen, att samma grupp som framställer sig som majoritet *också* positionerar sig som minoritet, är enligt mig nyckeln till att förstå de övriga motsägelserna. Att svenskarna beskrivs som en kategori som både är etablerad *och* outsider, ska inte betraktas som en ofrivillig, slarvig och inkonsekvent glidning mellan argument, begrepp och definitioner, utan som ett nödvändigt villkor för att skapa legitimitet för den egna Vi-positionen. Min tolkning är att de motsägelsefulla egenskaperna och positionerna i den konstruerade Vi-gruppen, utgör en grundläggande premiss för att ”vanligt folk” ska radikaliseras på det sätt som de görs på Sverigesidan.

När forskare inom de samhällsvetenskapliga och humanistiska disciplinerna refererar till begreppsparet Vi och De Andra, åsyftas vanligen hur den vita västerländska folkgruppen konstrueras som en motsats till andra folkgrupper, ”raser”, ”etniciteter” eller ”kulturer”, vilka föreställs vara diametralt annorlunda (Hall 1997). Litteraturvetaren Edward Said (1993) analyserar i boken ”Orientalism” hur denna olikhet formeras som motsatspar. Människor i västlandet tillskrivs exempelvis egenskapen rationalitet, medan människor från öst beskrivs som den direkta motsatsen, som irrationella. I berättelsen om det förlorade landet Sverige finns som jag visat två olika De Andra-kategorier, vilka inte heller skapas i relation till en enhetlig Vi-kategori utan till en tudelad, dubbel sådan. Den ena Vi-kategorin utgörs av ett *nationalistiskt Vi*, majoritetsbefolkningen vars motsats och huvudantagonist är den *yttre fienden – invandrarna*. Nationalismen är den ideologi som hela berättelsen kretsar kring, den berättelse som betonar ett visst folks rätt till ett visst territorium. I den nationalistiska Vi-kategorin ingår alla svenskar inklusive etablissemangets olika grupper, såvida de är ”etniska svenskar”, vilket i sammanhanget innebär att de inte är invandrare eller ättlingar till invandrare, utan har en (föreställd) renodlad svensk/nordisk, bakgrund. Berättelsens nationalistiska Vi utgörs av den jämställda och etablerade majoritetsbefolkningen – *svenskarna*.

<u>Vi – svenskarna</u>	<u>De Andra - invandrarna</u>
Etablerade	Outsiders
Majoritet	Minoritet som förtrycker de infödda
Jämställda	Traditionell kvinnosyn
Etniska svenskar	Andra folkslag
Har rätt till Sverige	Har ingen rätt till Sverige
Sekulariserade	Religiösa
Kristna	Muslimmer
Laglydiga	Kriminella
Ärliga	Förslagna
Strävsamma	Lata

Den andra Vi-konstruktionen på Sverigesidan utgörs av ett *populistiskt Vi*, folket, vars motsats och huvudantagonist är *den inre fienden – etablissemanget*. Populism innebär i detta fall ett åberopande av folket som legitim grund för den förda politiken och ett strävande efter att vinna massornas stöd genom ett politiskt alternativ som mobiliserar mot eliten (Hellström 2010). Inte bara invandrarna, utan även en mängd "etniska svenskar" (etablissemangets alla parter, de "vanliga svenskarna" som röstar fel, etc.) framställs i relation till den populistiska argumentationsformen som *De fjentliga Andra* dvs. som motsatsen till *folket*. *Populismens Vi* utgörs av den förtryckta minoriteten, nationalisterna – *folket*.

Vi – folket De Andra – etablissemanget och andra icke-nationalister

Outsiders	Etablerade
Minoritet	Majoritet som förtrycker de infödda
Traditionell kvinnoyn	Feminister
Underdogs	Översittare
Vanligt folk	Elit/auktoritetsföljare
Realister	Egoister
Invandringskritiker	Godhetsapostlar
Står upp för Sverige	Landsförrädare
Offer	Förövare
Vanmakt	Makt
Vakna	Sovande
Höger	Vänster
Modiga	Fega
Egna åsikter	Politiskt korrekta
Kunniga	Okunniga
Livets hårda skola	Hjärntvättade på universiteten

De motsatspar som markerats med fet stil är de som tydligast visar motsägelserna inom den splittrade Vi-konstruktionen. Jag tolkar, som tidigare har sagts, inte de analyserade motsägelserna som uttryck för slarv, okunskap och bristande logik, utan som delar i en komplex och paradoxal argumentations-arsenal, vilken är högst funktionell i relation till syftet att legitimera Vi-positionens kritik mot *både* makthavare *och* invandrare. Splittringen mellan ett *nationalistiskt Vi* respektive ett *populistiskt Vi* är nödvändig för att legitimera ett nationalistiskt projekt som explicit innebär begränsade möjligheter och rättigheter för vissa människor. Som tillhörande ett *etablerat Vi* får medlemmarna på Sverigesidan legitimitet genom sin framställda ursprungliga svenskhet, vilket ger dem rätten till det svenska territoriet, den svenska kulturen och politiskt inflytande över *sitt land* då man är som folk är mest genom att man vill tillhöra den etablerade gruppen. Men, den etablerade positionen har ett inbyggt dilemma genom att det för så kallat vanligt folk inte anses legitimt att sparka nedåt. Därför föreställs antagonisterna vara över- och inte underordnade. Som tillhörande ett *populistiskt Vi*, där Vi-identiteten innebär att man som outsider är i opposition mot makten, erhåller personerna i fråga sin legitimitet genom sin underdogposition, populismens utgångspunkt.

[Skrämda underhundar bits](#)

Ofta när jag har läst texterna på Sverigesidan med mina narrativa glasögon på, har jag i en inre tankemässig metafor föreställt mig deltagarna på Sverigesidan som sittande tätt tillsammans i ett mörkt landskap runt en lägereld, gång på gång, upprepande berättelsen om det förlorade landet

Sverige och dess hjältar, skurkar och offer. När elden falnar kastar någon in en vedpinne för att ge nytt bränsle åt elden/diskussionen. En sådan vedpinne kan ha formen av Stefan Löfvens ansikte, eller ett inlägg om att ”nu vill man ta bort Luciafirandet för att inte kränka muslimerna”. Runt lägerelden sitter de ilskna och skrämde underhundarna, skamlöst gläfsande och bitande mot allt som de tror och upplever finns därute i mörkret, utanför den av elden upplysta flocken.

Hur kan vi då förstå passionen, vreden, hatet, skamlösheten, sarkasmen, uppgivenheten och de andra känslomässiga uttrycken i inläggen och kommentarerna på Sverigesidan? Mer än hundratusen medlemmar reflekterar uppenbarligen inte tankemässigt på att det hatiska sättet att tala om andra människor är omoraliskt och ansvarslost, alternativt struntar de i det. Hur kan medlemmar, utan att beakta att det är människor det handlar om exempelvis skriva och ”gilla” kommentarer som exempelvis ”Gudrun Schyman är en äcklig fitta som bara vill knulla skäggbarn, hon borde avrättas”. Zygmunt Bauman (1998) skriver i boken om Auschwitz och det moderna samhället, att vi människor har ett existentiellt ansvar för Den Andre. Men förutsättningen för att vi ska känna detta ansvar är närhet till Den Andre. Berättelsen om det förlorade landet bygger dock inte på föreställningar om likhet och närhet mellan människor utan tvärtom, på föreställningar om avstånd och olikhet: De som inte *tillhör oss* utgör fiendetrupperna och avståndet till Den Andre möjliggör därmed fientlighet och hat, eller med Baumans egna ord:

”Alternativet till närhet är socialt avstånd. Närhetens moraliska attribut är ansvaret; det sociala avståndets moraliska attribut är avsaknaden av ett moraliskt förhållande, eller främlingsfientlighet. Ansvaret tystas när närheten undergrävs; det kan till slut ersättas av motvilja när väl medmänniskosubjektet är omvandlat till en Annan.” (Bauman 1998:252)

Den aggressiva samtalstonen som karaktäriserar kommunikationen på olika internetforum kan med utgångspunkt i citatet från Baumans relateras till att där skapas *avhumaniserade Andra-kategorier*. Naturligtvis ska aggressiviteten också relateras till det fysiska avstånd som positionen framför dataskärmen innebär i förhållande till de faktiska människor som tilltals eller omtalas (Thompson 1991). På nätet uttrycks generellt ståndpunkter mer skamlöst, hatfyllt och aggressivt än när människor interagerar ansikte mot ansikte. Enligt filosofen Jean-Paul Sartre (1992) känner människor skam när de blir sedda och fördömda av andra människor, eller med Sartres begrepp, sedda av *Den Andres blick*. Detta är något som Sartre menar internaliseras samhälleligt hos individen dvs. skamkänslan uppstår oavsett om människor upplever Den Andres blick som rimlig eller som felaktig och orättvis. Med utgångspunkt i Sartres teori är den person som kommunicerar på nätet på ett icke socialt accepterat sätt medveten om det, personen i fråga gör något som samhället fördömer, men han/hon gör det ändå, även i de fall när det som han skriver kan läsas av allmänheten, vilket är fallet på ett öppet facebook-forum som Sverigesidan.

Framför dataskärmen befinner vi oss i en social situation, om än en indirekt sådan. Vi möts inte ansikte mot ansikte, men vi vet att vi är sedda och därför inte bör bete oss hur som helst. Även om vi på nätet har ett mer tillåtande register för hur vi kan uttrycka oss och knappast kommer ställas till svars för det vi skriver, vet vi att våra antagonister kommer betrakta oss som exempelvis okunniga, ogina och hatiska. Hur kommer det sig då att de aktiva medlemmarna på Sverigesidan inte alls ger uttryck för den skam som Sartre menar att människor känner när de är sedda

av andra? Med utgångspunkt i den narrativa analys jag presenterat påstår jag att de aktiva deltagarna på Sverigesidan upplever och ger upptryck för en *immunitet mot den Andres blick*. Detta sker i relation till tre huvudsakliga aspekter, länkade till berättelsen om det förlorade landet Sverige:

1. Enligt berättelsen finns flera olika fientliga grupper som förstör eller redan har förstört Sverige. Detta framkallar negativa känslor som rädsla och vrede. Den konspiratoriska berättelsens inre logik, som innebär att motberättelser alltid kan bortförklaras som lögn, gör Vi-skapandets möjligheter optimala.
2. Som Lacan, Hall (1997) och Bauman (1998) framhåller kan ett enhetligt och sammanhållande Vi-skapande leda till en föreställning om De Andra som hotande och farliga, vilket ytterligare förstärker rädslan och vreden som berättelsen framkallar.
3. De paradoxala och föreställt legitima Vi-formationerna som skapas på Sverigesidan medför att Vi-gruppen *både* utgör en majoritet *och* en förtryckt minoritet. Som minoritet har personerna i fråga rätten att bita ifrån när de blir förtryckta. Som tillhörande en majoritet är personen inte *sedd av* samhället, eftersom han/hon *är* samhället. Den Andres blick är således den egna blicken, vilket möjliggör det skamlösa sättet att prata om människor och därmed en immunitet mot Den Andres blick, så som den är ute i samhället.

Sammantaget leder dessa tre punkter till en reflektion över den övergripande frågan som jag inledningsvis ställde med hänvisning till Habermas (1996) begrepp kommunikativ rationalitet och Putnams syn på politiskt engagemang: Kommer internets utbredning medverka till att demokratisera det politiska samtalet? Den aggressiva samtalstonen på Sverigesidan visar att även om en facebook-grupp möjliggör en relativt o censurerad kommunikation på gräsrotsnivå, sprids samtidigt också politikerförakt och främlingsfientlighet, vilket snarare tyder på ökad än minskad polarisering mellan samhällsgrupper. Om vi därtill beaktar att kommunikationen sker inom en begränsad förståelseram i form av en kulturell berättelse som bortförklarar alla motberättelser som lögn, tillsammans med en starkt polariserad, om än motsägelsefull föreställning om Vi och Andra, kan vi anta att det snarare försvårar än förenklar en rationell syn på olika politiska positioner i det politiska landskapet. De kunskaper som Putnam (2001) menar att medborgarna tidigare i historien fick genom att delta i föreningslivet där de fostrades till demokratiska medborgare, tycks inte heller förvärfvas genom deltagande i en politiskt inriktad Facebook-grupp. Människorna har förvisso lämnat sin passiva individualistiska tillvaro och klivit upp ur tevesoffan, men istället har de satt sig framför sina individuella dataskärmar för att utifrån olika berättelser om världen och människorna i den, kommunicera fakta, åsikter och argument, men även sina mest hatiska och primitiva känslor, immuna mot bedömandet och fördömandet från Den Andres blick.

[Kan Vi Andra underhundar bita tillbaka?](#)

Ett huvudsakligt mål med min narrativa analys har varit att öka förståelsen för vad som gör vanliga människor så övertygade om att en viss politisk riktning, som dessutom uppenbart är missgynnande för dem själva, är den enda rätta. Viljan att förstå motiveras i första hand vetenskapligt, men det finns också en normativ aspekt: Den nationalistiska politikens framgångar skrämmer mig och många andra, eftersom den har exkluderande och diskriminerande inslag. Goda argument, fakta eller moraliska aspekter verkar inte bita på de som förordar exkludering och diskriminering gentemot många av våra medmänniskor. Erfarenheten att jag inte med några som helst medel

tycks kunna nå fram till människor som radikaliserats av den nationalistiska ideologin och den populistiska strategin, var något som inledningsvis ledde mig till att analysera samtalet på Sverigesidan. Min ambition har inte varit att besvara frågor om *hur motstånd* mot nationalistisk ideologi kan göras, utan enbart att bidra med förståelse för några av de mekanismer som skapar den exkluderande nationalistiska och populistiska gemenskapen. I min analys kvarstår därmed frågan: Hur kan och bör Vi Andra, Vi som på Sverigesidan och andra nationalistiskt präglade sidor kallas exempelvis ”invandrare”, ”vänsterextremister” eller ”feministhäxor” agera i syfte att göra motstånd mot en nationalistisk förd politik?

Det är dock inte bara nationalistiska hemsidor som finns i stort antal på nätet, utan också ”SD-kritiska” och som vissa kallar sig, ”antirasistiska” forum. En översiktlig granskning av *antirasistiska facebook-grupper* visar att även i flera av dessa diskussioner förekommer förnedrande och avhumaniserande epitet på *Den (nationalistiske) Andre*, som exempelvis ”nassar” och ”rasistsvin”. Detta väcker en fråga som resultaten av min studie förhoppningsvis besvarar: Varför tycks inte andra underhundar, som feminister och invandrare, nå samma framgångar som de nationalistiska grupperingarna med att använda populistiska strategier? Alla vi människor tycks ju ha en liten populist inom oss, genom behovet och lusten att stärka vår egen grupp tillhörighet. Att stärka Vi-gruppen förefaller nödvändigt för att mobilisera politiskt motstånd. Men även om Vi-skapande strategier upplevs som både sköna och fungerande när vi tillämpar dem, skapas samtidigt Den Andre som Vår motsats, vilket jag har visat ofta leder till föreställningen om De Andra som hotande och farliga, vilket gör dem legitima att hata och förnedra. Populism må vara ett kraftfullt och fungerande redskap för människor vars ideologi välkomnar diskriminering och exkludering av grupper, men för oss underhundar som fördömer exkludering, medför populistiska strategier istället att vi ytterligare förstärker det vi är emot dvs. en polarisering mellan grupper. Och istället för att bita tillbaka, biter vi oss därmed istället själva i svansen!

Sammanfattning av den narrativa analysen av Sverigesidan

Den exkluderande, diskriminerande samt nationalistiska och populistiska politiken, i Sverige främst representerad av Sverigedemokraterna, har visat sig så populär att den på kort tid ritat om den politiska kartan. En fråga som väcks i sammanhanget är hur väljargrupper som uppenbart missgynnas av den högerpolitik som Sverigedemokraterna erbjuder, kan förespråka exempelvis stora skattesänkningar, samtidigt som andra politiska alternativ förkastas. I Syfte att tillföra kunskap till det fält som studerar nationalistisk och populistisk politik har jag genom en kvalitativ textanalys, med utgångspunkt i narrativ teori, analyserat ett nationalistiskt präglad facebook-forum, anonymiserat kallad *Sverigesidan*. Resultaten kan sammanfattas som följer:

- Diskussionen på Sverigesidan levandegör en kulturell berättelse som skapats av nationalistiska strateger under 1900-talet och som jag kallar *berättelsen om det förlorade landet Sverige*. Berättelsen kan summeras i fyra teser: 1) invandrarnas närvaro är hotfull då den förändrar Sverige till det sämre; 2) folket, de riktiga svenskarna, trängs ut och motståndet är svagt då de flesta svenskarna är hjärntvättade; 3) vänstervridna politiker är ansvariga för försämringen; 4) massmedierna ljuger om sanningen och tabubelägger invandringskritiska synpunkter. Berättelsen har därmed ett inneboende skydd gentemot motberättelser då alla sådana genom kan bortförklaras som lögn.
- Medlemmarna på Sverigesidan uttrycker åsikter och ideologiska ståndpunkter som är förankrade i det *svenska folkmedvetandet*, fast i radikaliserad form. Den nationalistiska ideologins exkluderande aspekter legitimeras genom en dubbel och motsägelsefull Vi-konstruktion, splittrad i ett *nationalistiskt etablerat Vi* som legitimerar rätten till inflytande över det svenska territoriet, kulturen och den politiska makten, respektive ett *populistiskt outsider-Vi* som legitimerar motståndet mot *De Andra*, invandrarna respektive etablissemang.
- De polariserade föreställningarna om Vi och De Andra som uttrycks i den nationalistiska kulturella berättelsen, skapar inte bara sammanhållning och mobilisering mot föreställda nationsfrämlingar och en föreställd korrupt övermakt, utan också rädsla och fientlighet mot Den Andre. Det hatiska och skamlösa sättet att prata om människor på Sverigesidan förklaras av att interaktionen mellan deltagarna dels sker i ett virtuellt sammanhang, men framförallt i relation till en berättelse vars logik och karaktärsbeskrivningar gör dem immun mot Den Andres blick.

Referenser

- Anderson, B. (1993) *Den föreställda gemenskapen: reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*, Göteborg: Daidalos.
- Arnstad, H. (2013). *Älskade fascism: de svartbruna rörelsernas ideologi och historia*. Stockholm: Norstedt.
- Arnstad, H. Axelsson, M. & Borg, K. (2014) *Sverigedemokraternas svarta bok*, 1. uppl., Stockholm: Verbal.
- Bauman, Z. (1994) *Auschwitz och det moderna samhället*, 2. uppl., Göteborg: Daidalos.
- Bauman, Z. (2016) ”Kungens lilla pigor – om det auktoritäras rötter”. Artikel i Dagens Nyheter, 20/12 2016
- Berg, M. (2015). *Netnografi: att forska om och med internet*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Billig, M. (1995) *Banal nationalism*, London: Sage.
- Clinell, B. (2003) *De hunsades revansch: en resa i fascismens Frankrike*, Stockholm: Ordfront.
- Daneback, K. Sorbring, E. (2016) *Socialt arbete och internet – att förstå och hantera sociala problem på nya arenor*. Stockholm: Liber.
- Elias, N. & Scotson, J.L. (1999) *Etablerade och outsiders: en sociologisk studie om grannskapsproblem*, Lund: Arkiv
- Expo. (2015) ”De högerextrema blir allt mer aktiva”. Debattartikel i Aftonbladet, 24/3 2015
- Habermas, J. (1996) *Kommunikativt handlande: texter om språk, rationalitet och samhälle*, 2. uppl., Göteborg: Daidalos.
- Hall, S. (1997) “The Spectacle of The Other” I Hall, S. *Representation: cultural representations and signifying practices*, London: Sage.
- Hellström, A. (2010) *Vi är de goda: den offentliga debatten om Sverigedemokraterna och deras politik*, Hägersten: Tankekraft.
- Johansson, A. (2005) *Narrativ teori och metod: med livsberättelsen i fokus*, Lund: Studentlitteratur.
- Jonsson, S. (1995) *De andra: amerikanska kulturkrig och europeisk rasism*, 1. pocketuppl., Stockholm: PAN/Norstedt.
- Larsson, S. & Ekman, M. (2001) *Sverigedemokraterna: den nationella rörelsen*, Stockholm: Ordfront.
- Lodén, A.L. & Wingborg, M. (2009) *Slaget om svenskheden: ta debatten med Sverigedemokraterna*, Stockholm: Premiss.
- Löw, H. (2015) *Nazismen i Sverige 2000 - 2014*, Stockholm: Ordfront.
- Melucci, A. (1992) *Nomader i nuet: sociala rörelser och individuella behov i dagens samhälle*, Göteborg: Daidalos.
- Merriam, S.B. (1994). *Fallstudien som forskningsmetod*. Lund: Studentlitteratur.
- Miles, M.B. & Huberman, A.M. (1994). *Qualitative data analysis: an expanded sourcebook*. (2. ed.) Thousand Oaks, CA: Sage.
- Müller, T. S. Hedström, P. Wennberg, K. & Valdez, S. (2014). *Right-wing populism and social distance towards Muslims in Sweden. Results from a nation-wide vignette study*, Linköping: Linköping University Electronic Press.
- Putnam, R.D. (2001) *Bowling alone: the collapse and revival of American community*, London: Simon & Schuster.
- Rydgren, J. (2005) *Från skattemissnöje till etnisk nationalism: högerpopulism och parlamentarisk högerextremism i Sverige*, Lund: Studentlitteratur.

- Said, E.W. (1993) *Orientalism*, Stockholm: Ordfront.
- Sannerstedt, A. (2015) "Hur extrema är Sverigedemokraterna?" i Bergström, A. Johansson, B. Oscarsson, H. & Oskarson, M. (red) Göteborgs universitet: SOM-institutet: Fragment.
- Sartre, J. (1992) *Varat och Intet* (ny utgåva). Göteborg: Korpen
- Tamas, G. (2016) *Det svenska hatet: en berättelse om vår tid*, Stockholm: Natur & kultur.
- Thompson, JB. (2001) *Medierna och moderniteten*. Göteborg: Daidalos
- Thwaites, T. Davis, L. & Mules, W. (2002) *Introducing cultural and media studies: a semiotic approach*, Basingstoke: Palgrave.
- Tigervall, C. (2005) *Folkbemske film: med "invandraren" i rollen som den sympatiska Andre*, Umeå: Sociologiska institutionen, Umeå universitet.
- Wingborg, M. (2016) *Den blåbruna röran: SD:s flirt med Alliansen och högerns vägval*, Stockholm: Leopard.

Bilaga: Syfte och genomförande

Det primära syftet med den narrativa analysen av *Sverigesidan* var att tillföra kunskap till det mångdisciplinära forskningsfält som undersöker nationalismens framgångar, med fokus på hur detta kommer till uttryck på gräsrotsnivå i svensk samtida kontext. Den inledande utgångspunkten var att kunskap om nationalistisk ideologi kan genereras genom analyser av kommunikation på olika slags internetsidor där nationalistisk politik diskuteras (Berg 2015). Angreppssättet var till en början brett och obundet till specifika teoretiska utgångspunkter, med tanken att teori skulle genereras utifrån empirin och inte tvärt om. Till en början studerades ca 60 pro-nationalistiska hemsidor på internet, bland annat sådana som betecknas som alternativa nyhetsmedier, några bloggar av enskilda opinionsbildare och olika facebook-grupper⁵. Denna förstudie pågick under hösten och vintern 2016 - 2017. Målet var att under analysprocessen avgränsa ett mer begränsat och hanterbart empiriskt material och genom detta försöka förstå hur nationalism som (höger)ideologi kan locka även människor som befinner sig inom samhällets lägre och resursfattiga socioekonomiska delar och därför knappast gynnas av den politik projektet förespråkar.

I ett senare skede, under våren 2017 valdes som undersökningens primära empiriska underlag en enskild facebook-grupp ut för en fördjupad kvalitativ textanalys (Miles & Hübeman 1994). Syftet var att få en fyllig, men hanterbar mängd inlägg och kommentarer att analysera. Valet av facebook-gruppen som i texten anonymiserat kallas *Sverigesidan*, gjordes med utgångspunkt i att den vid tiden för analysens genomförande hade ett stort antal medlemmar (närmare 200 000) och hög daglig aktivitet, vilket gav möjlighet att följa diskussionstrådar på heltid och ofta i realtid under empiri-insamlingsfasen. På *Sverigesidan* gjordes under de månader jag samlade in empirin i genomsnitt ca 1500 inlägg om dagen. Att en facebook-grupp valdes framför exempelvis alternativa nyhetsmedier motiveras av att medlemmarna på sidan inte har anonymiserade identiteter utan deltar med sina ordinarie facebook-profiler. En fördel med att välja en sida av denna karaktär är att mängden ”troll” dvs. personer med anonymiserade profiler som deltar i diskussionsforum främst i provokativt syfte, antas vara betydligt färre än på sidor där deltagarna kommenterar under pseudonym. Inläggen och kommentarerna på *Sverigesidan* lästes och analyserades 4 till 8 timmar dagligen i två månader, under perioden april och maj 2017, samt till mindre del även under november 2017.

⁵ Här nedan listas de flesta av de sidor jag studerade i första skedet av undersökningen, hösten och vintern 2016 - 2017. Jag reserverar mig för att jag glömt någon av de sidor jag varit inne på. Sidorna är listade i den ordning jag studerade dem, oavsett hur mycket eller lite de studerades. Det finns inte i denna lista någon beskrivning om sidornas karaktär: vissa utgörs av ”alternativa massmedier”, andra av facebook-grupper och även ett antal bloggsidor finns med. Vissa av sidorna är nedlagda eller har bytt namn, men detta har inte följts upp konsekvent.

Motgift, Avpixlat, Fuck you i'm from skaune (numera nedlagd), Flashback, Fria tider, Motpol, Sverigedemokraternas hemsida, Nyheter idag, Demokratbloggen, Nordfront, Vi som tror på SD och Sveriges framtid, Exponerat, Samtiden, Nya tider, Nätverket Sverige, Tack för ingenting Fredrik Reinfeldt, Granskning Sverige, Petterssons blogg, Avskaffa lagen om hets mot folkgrupp, Sverigevänliga tjejer, Deportera stäng gränsen, Trygga våra tjejer, Om sanningen ska fram, Folkomrösta om invandringen till Sverige, ABCNyheter.se, Refugees not welcome Scandinavia, Jag röstar på Sverigedemokraterna, Svenskar som fått nog av regeringen, Sverige är inte ett muslimskt land, Vår åsikt på riktigt, Stöd svenska polisen (endast delvis nationalistisk retorik), Avskaffa lagen om hets mot folkgrupp, Vi som vill ha ansvarsfull invandringspolitik, Det räcker nu!! Jag vill ha omval, NU!!, Made in Sweden, Vi protesterar mot invandringen – oavsett parti, Informationskriget, Ett svenskt Sverige – ESS, Inte rasist men realist, Stäng gränsen, Politiskt inkorrekt

Analysen av Sverigesidan ska betraktas som en exemplifierande fallstudie som undersöker hur människor på gräsrotsnivå resonerar kring politiska frågor på nätet och inte som någon unik och avvikande sida (Merriam 1994). Erfarenheten från förstudien där 56 olika sidors inlägg och kommentarsfält studerades, visade att sättet att skriva och argumentera inte skiljer sig nämnvärt åt mellan de olika nationalistiskt präglade sidorna. På så sätt betraktar jag Sverigesidan som representativ för en mängd liknande sidor där nationalistisk politik förespråkas. I likhet med majoriteten av nationalistiska hemsidor som jag studerade inledningsvis, är inlägg och kommentarer på Sverigesidan präglad av kritik mot invandring, invandrare, makthavare, regeringen, feministerna etc. Den nostalgiska längtan till det forna Sverige, hyllandet av svenska flaggan, svenska traditioner och nationalsången är också något som återfinns på de flesta av de sidor jag studerat. Det är således inte heller något unikt för Sverigesidan. Samma sak gäller den ilska, rädsla, sarkastisk humor och ironi som finns på Sverigesidan. Detta såg jag på samtliga sidor som studerades, liksom föreställningen om att makthavarna och de traditionella massmedierna ”mörkar sanningen”.

Det unika med Sverigesidan, som gjorde att jag valde ut just den, är dess storlek, dess mängd av (som jag identifierade och tolkade medlemmarna på sidan) *vanligt folk*. Även mängden inlägg och den täta aktiviteten, vilket gav ett fylligt empiriskt material att analysera, framstod som unikt för Sverigesidan. Flera av de andra sidorna som studerades hade låg eller sporadisk aktivitet, vilket skulle gjort empiri-insamlandet svårare att avgränsa under den tid jag hade till förfogande. Som jag tidigare har beskrivit i texten kan Sverigesidan betraktas som ett virtuellt vardagsrum där alla slags ämnen avhandlas. Det är främst personer som förespråkar Sverigedemokraternas politik som deltar i diskussionerna på sidan, men även andra röster kommer fram i mängden. Under en viss tid fanns i diskussionsflödet exempelvis ett antal medlemmar som jag identifierade som nazister. På deras personliga hemsidor var det möjligt att se hur de gillade symboler och facebook-grupper med nazistisk prägel. Budskapen som dessa personer ofta framförde var att SD var ett för ”mesigt” alternativt, att en betydligt tuffare politik var nödvändig. Under den tid jag samlade in empiri genomförde dock administratörerna på Sverigesidan vad de kallade en ”utrensning” av sådana medlemmar, varefter sidan återfick en tydligare profil som mer renodlat pro-SD, genom hur trådarna om det politiska läget i Sverige gick tillbaka till att diskutera SD som det enda önskvärda politiska alternativet.